

Vergaderjaar 1984–1985

18978

Invoering van enkelvoudige kamers bij de Hoge Raad en van de mogelijkheid dat dit college beslist in een beperkte samenstelling van drie raadsheren

Nr. 5

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 9 juli 1985

De vaste Commissie voor Justitie,¹ belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel, brengt het navolgende verslag uit.

Algemeen

De leden van de fractie van de P.v.d.A. namen met voldoening kennis van het feit dat het wetsvoorstel «in nauw overleg met de Hoge Raad der Nederlanden» tot stand gekomen is. Zonder tegenspraak van de minister op dit punt zouden zij er van uitgaan dat er ook sprake was van instemming van de zijde van de Hoge Raad en dat het O.M. deel had aan het nauwe overleg en de vermoede instemming. Zeer directe belanghebbenden bij de werkwijze van de Hoge Raad zijn, uiteraard naast de justitiabelen, de advocaten die regelmatig cassatiezaken behandelen. De Nederlandse Orde van Advocaten bracht met enige nadruk het advies, dat ooit terzake van dit wetsvoorstel aan de minister was uitgebracht, onder de aandacht van de Kamer. De advocaten bleken het wetsvoorstel toe te juichen, waren van onderdeel «...dat aan het indienen en behandelen van een wetsontwerp conform het onderhavige concept alle mogelijke prioriteit moet worden gegeven zodat de onderhavige regeling uiterlijk na het zomerreces 1985 praktijk zal kunnen worden», maar brachten niettemin een aantal punten van kritiek naar voren. Daar uit de memorie van toelichting niet zonder meer valt af te leiden hoe de minister heeft gereageerd op deze opmerkingen uit de praktijk, stelden de leden van de fractie van de P.v.d.A. prijs op een antwoord op hieronder te formuleren vragen. Zij namen intussen goede nota van de opmerking van de minister, dat de voorstellen «...ook los van de werkdrukproblematiek wenselijk (zijn) in het licht van de bevordering van een voortvarende en doelmatige rechtspleging.»

Graag vernamen de leden van de fractie van de P.v.d.A. of de minister de zienswijze deelt van de advocaten, op pagina 2 van hun advies d.d. 13 september 1984 tot uitdrukking gebracht, dat uitbreiding van de Hoge Raad met een viertal raadsheren «onontkoombaar» lijkt en een evengrote prioriteit verdient als het invoeren van de voorgestelde regeling. En zo ja, op welke termijn de Kamer voordrachten ter zake van uitbreiding tegemoet zou mogen zien. De leden van de fractie van de P.v.d.A. waren met de minister van oordeel dat er geen sprake is van het instellen van drievoudige kamers- zoals de Orde van Advocaten kennelijk aanneemt, gezien pagina 4

¹ Samenstelling:

Leden: Haas-Berger (PvdA), Stoffelen (PvdA), G. C. van Dam (CDA), Kosto (PvdA), voorzitter, Salomons (PvdA), K. G. de Vries (PvdA), Evenhuis-van Essen (CDA), Wessel-Tuinstra (D'66), Tripels (VVD), ondervoorzitter, Buikema (CDA), Van der Burg (CDA), Schutte (GPV), Krajenbrink (CDA), Lankhorst (PPR), Van den Toorn (CDA), Van Es (PSP), Dales (PvdA), Janmaat, Korthals (VVD), Wiebenga (VVD), De Grave (VVD), Lucassen-Stautterer (VVD) en Vermeend (PvdA).

Piv. leden: Van den Berg (PvdA), Alders (PvdA), De Kwaadsteniet (CDA), Stermerdink (PvdA), vacature PvdA, Gualthérie van Weezel (CDA), Groenman (D'66), Dees (VVD), Cornelissen (CDA), Borgman (CDA), Leerling (RPF), Kraaijeveld-Wouters (CDA), Laning-Boersema (CDA), Brouwer (CPN), Van Ooijen (PvdA), Van Dis (SGP), Hermans (VVD), Jacobse (VVD), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Lauxtermann (VVD) en Wallage (PvdA).

van voornoemd advies- maar een formatie van drie raadsheren binnen de meervoudige, ofwel vijfvoudige kamer. Zij legde het tweede lid van het nieuw voorgestelde artikel 102 zo uit, dat één lid van de drievoudige kamer door enkel verzoek de formatie weer kan laten uitgroeien tot de voltallige kamer.

In de visie van de advocaten zou in dat geval verwijzing moeten volgen naar een vijfvoudige kamer.

Waarom is niet de suggestie gevolgd om het O.M. in staat te stellen mondeling te concluderen en daartoe wijziging van artikel 429 lid 1 Rv voor te stellen?

De leden van de fractie van de P.v.d.A. konden instemmen met aanpassing van artikel 92 eerste lid aan de realiteit, door de gouverneurs-generaal en andere autoriteiten uit een koloniaal verleden uit het artikel te schrappen. Het was hun echter niet zonder meer duidelijk waarom de leden van de Raad van State en de C.d.K.'s eveneens uit het artikel dreigen te verdwijnen. Zij zouden daarover van de minister graag enige uitleg ontvangen. Evenzeer zouden de leden van de fractie van de P.v.d.A. willen vernemen waarom niet is ingegaan op de suggestie van De Orde van Advocaten om artikel 97 RO in harmonie te brengen met artikel 5 van de Uitvoeringswet EEG Executieverdrag.

De leden vroegen verder waarom is gekozen voor een inwerkingtreding bij Koninklijk Besluit in plaats van een tijdsbepaling daartoe in de wet. Tenslotte verklaarden zij het eens te zijn met elk pleidooi gericht op een spoedige invoering.

De leden van de C.D.A.-fractie hadden met instemming van het onderhavige wetsvoorstel kennisgenomen. Zij zagen hierin een belangrijke stap om verlichting te brengen in de werkdruk van de Hoge Raad en aldus iets te doen aan de huidige lange duur van de cassatie-rechtspraak. Wel vroegen deze leden zich af of met dit wetsvoorstel het probleem van de werkoverlast bij de Hoge Raad afdoende zal worden ondervangen en of niet ook een beperkte uitbreiding van het aantal leden dient te worden overwogen, b.v. met tweemaal twee raadsheren, zodat twee burgerlijke en twee strafkamers kunnen worden gevormd.

De hier aan het woord zijnde leden vroegen voorts of dezelfde overwegingen niet gelden voor het Openbaar Ministerie bij de Hoge Raad. Zij vroegen met name of het geen aanbeveling zou verdienen het O.M. door wetswijziging de gelegenheid te bieden desgewenst ook mondeling te concluderen.

De leden van de C.D.A.-fractie begrepen dat de thans bestaande situatie met betrekking tot het «pro-forma pleidooi» gelegaliseerd wordt. Zij vroegen zich daarbij overigens af of het, nu het woord pleidooi duidt op hetgeen mondeling wordt bepleit, geen aanbeveling zou verdienen te spreken van «toelichtende memorie». Nu het beginsel van een – beperkte – schriftelijke behandeling in cassatie wordt ingevoerd, leek het de leden van de C.D.A.-fractie redelijk na te gaan of de termijnen van art. 411, lid 1, en art. 426 b, lid 3, Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering niet enigszins verruimd zouden dienen te worden. Deze leden zouden voorts gaarne een nadere verduidelijking vernemen omtrent de gang van zaken ingeval een van de partijen pleidooi vraagt. Zij vroegen met name of de rolrechter in dat geval de zaak naar een volgende zitting verwijst voor dagbepaling pleidooi en of hij dan ook melding maakt van de verwijzing naar een drievoudige of vijfvoudige kamer.

De leden van de V.V.D.-fractie konden zich in principe verenigen met het voorliggende wetsvoorstel. Zij waren van mening dat de invoering van deze voorstellen geen afbreuk behoeft te doen aan de kwaliteit van de rechtspraak in cassatie. Tevens konden deze leden onderschrijven dat, wanneer een pro-forma-pleidooi wordt gehouden en op de ingevolge artikel 412, tweede lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering

bepaalde dag wordt volstaan met het overleggen van een pleitnota – hetgeen de afgelopen jaren meer regel dan uitzondering is geworden – de noodzaak ontbreekt zulks te doen voor de desbetreffende kamer in volle samenstelling, zulks geldt ook voor het nemen van de conclusie van antwoord alsmede voor de conclusie van het Openbaar Ministerie.

ARTIKELLEN

Artikel I, onder C

Artikel 102

De leden van de C.D.A.-fractie stelden de vraag, of de in artikel 102, tweede lid, voorgestelde mogelijkheid ook zal gelden met betrekking tot de geschillen genoemd in de artikelen 89 en 91 van de wet op de Rechtelijke Organisatie, waarbij Hoge Raad niet als cassatierechter functioneert. Voorts vroegen de leden van de C.D.A.-fractie of er in is voorzien dat aan partijen de mogelijkheid wordt geboden van hun opvatting over de vraag of behandeling door een drievoudige dan wel een vijfvoudige kamer dient plaats te vinden, te doen blijken.

De leden van de V.V.D.-fractie konden onderschrijven, dat in het kader van dit wetsvoorstel de voorzitter van een kamer de bevoegdheid krijgt, dat een zaak die hem daartoe geschikt voorkomt wordt behandeld en beslist door drie leden van die kamer.

Zij begrepen echter niet hoe dan volgens het voorgestelde artikel 408a, als in dit wetsvoorstel aan de orde, in alle zaken waarin een pleitnota is overgelegd toch verwijzing plaatsvindt naar de meervoudige kamer, en wel omdat het overleggen van een pleitnota niet bepaaldelijk behoeft te wijzen op een ingewikkeldheid van de zaak.

Het leek deze leden genoegzaam bekend, dat de tweede zinsnede van het voorgestelde artikel 102, lid 2 een garantie biedt voor die zaken die door vijf raadsheren moeten worden beslist.

Het is immers dan ook denkbaar dat de overgelegde pleitnota's weinig relevanten bevatten; deze leden vermochten dan ook voorshands niet in te zien dat in alle zaken waarin een pleitnota is overgelegd verwijzing dient plaats te vinden. Bovendien blijkt uit de memorie van toelichting op pagina 6 dat daarbij gedacht wordt aan de zogenaamde peken, namelijk cassatieberoep in strafzaken, waarbij geen middelen worden ingediend, en in het algemeen aan zaken «van meer eenvoudige aard.» Wanneer derhalve de «pleitnota's» van eenvoudige aard zijn, zou de zaak gevoeglijk door drie leden van de Raad kunnen worden beslist.

Artikel II, onderdeel A

Artikel 408 a

Naar de opvatting van de leden van de C.D.A.-fractie dient, ingeval dat eerst de beslissing genoemd in artikel 102, lid 2, wordt genomen en vervolgens verwijzing plaatsvindt, in artikel 408a gesproken te worden van verwijzing naar «een» meervoudige kamer.

Met betrekking tot de in artikel 408 a vermelde situaties, waarin de enkelvoudige kamer verwijst naar de/een meervoudige kamer, vroegen de leden van de C.D.A.-fractie het volgende. Indien de enkelvoudige «roikamer» de datum bepaalt waarop pleidooien zullen worden gehouden dient dan «wordt gevraagd» niet te worden gewijzigd in «is bepaald»? Om de indruk te vermijden dat de schriftelijke behandeling niet gelijkwaardig zou

zijn aan een pleidooi, verdient het naar het oordeel van de leden van de C.D.A.-fractie aanbeveling de zinsnede vanaf «tenzij» te wijzigen in «tenzij de zaak bij schriftelijke memorie wordt toegelicht».

Aan welke gevallen is gedacht onder artikel 408 a, sub b?

De leden van de V.V.D.-fractie merkten op, dat in de tweede zin gesproken wordt over het overleggen van een pleitnota, derhalve in die zaken, waarin niet wordt gepleit. Zij waren van mening, dat in dat geval toch bezwaarlijk nog gesproken kan worden van een pleitnota en dat in casu sprake is van conclusies (van repliek in cassatie) en conclusie (van dupliek in cassatie).

Deze leden waren derhalve van mening, dat het in de rede ligt om in dat geval ook niet meer te spreken van een pleitnota. Van een pleitnota is immers dan sprake wanneer een pleidooi wordt gehouden en de advocaat zijn pleidooi, zoals te doen gebruikelijk, op schrift stelt.

Zoals deze leden hiervoren reeds hadden opgemerkt ten aanzien van artikel 102, zou, naar hun opvattingen, niet in alle gevallen, waarin een pleitnota wordt overlegd, verwijzing naar de meervoudige kamer behoeven plaats te vinden. In hun gedachtengang zou derhalve in artikel 408a, sub a, en in de derde alinea niet van pleitnota's moeten worden gesproken. Naar de mening van deze leden zou moeten worden overwogen dat, wanneer partijen menen te kunnen volstaan met een conclusie nadat het verweer in cassatie is ingediend zij aan de Hoge Raad dienen mee te delen of in de cassatiezaak wordt gepleit of niet. Wanneer partijen afzien van pleidooi zou in dat geval gebruik kunnen worden gemaakt van de mogelijkheid om op één en dezelfde zitting nog een conclusie door partijen te doen nemen, waarna geen pleidooi meer kan worden toegelaten.

Deze leden waren tenslotte van mening dat, wanneer in een cassatiezaak daadwerkelijk wordt gepleit, de procedure te allen tijde voor de meervoudige kamer van de Hoge Raad dient te worden behandeld.

De voorzitter van de commissie
Kosto

De griffier van de commissie
Kerkhofs